

OZLJEDA RADNIKA NA POSLOVIMA «TRAKTORIST-RATAR»

Dana 1. prosinca 2006. godine u djelatnosti poljoprivredne proizvodnje (farma muznih krava) teško je ozlijeđen radnik M.Ž., star 21 godinu.

Prijavu o nastalim teškim ozljedama s trajnim posljedicama dostavila je nadležna policijska postaja tijelu inspekcije rada neposredno nakon nastanka događaja. Nadzor nad primjenom zakonskih odredbi iz zaštite na radu obavio je inspektor rada Državnog inspektorata, Područna jedinica Osijek, Ispostava - Odsjek za nadzor u području zaštite na radu Vinkovci.

OPIS DOGAĐAJA

Utvrđivanjem činjeničnog stanja na mjestu događaja, analizom predočene dokumentacije poslodavca, uzetim izjavama odgovornih osoba i naknadno uzetom izjavom ozlijeđenog radnika, ustanovljeno je kako je ozlijeđeni bio raspoređen na radno mjesto «traktorist-ratar». U predmetnom slučaju radnik je rukovao traktorom Steyr 9145 koji je bio povezan u agregatu s hidrauličnom pretovarnom prikolicom korištenom za prijevoz stajnjaka na oranične površine. Unutar dnevnog pregleda i održavanja traktora i prikolice, radnik je utvrdio potrebu dolijevanja hidrauličnog ulja Hidraol 46 u spremnik hidraulične prikolice. Kako bi dolio ulje, prethodno je stavio motor traktora u pogon. Putem komandne ručice aktivirao je podizanje sanduka prikolice, zaustavio sanduk u najpovoljnijem položaju, te pristupio nalijevanju ulja u spremnik, konstrukcijski postavljenom ispod sanduka prikolice. Odjeću radnika pritom je

zahvatila rotirajuća osovina kardanskog vratila na kojoj se nije nalazila predviđena zaštita. U namjeri da izvuče zahvaćeni dio radne odjeće radnik se žestoko opirao, ali se nije uspio otrgnuti od osovine. Epilog događaja rezultirao je traumatskim šokom zbog istrgnute lijeve ruke u gornjem dijelu nadlaktice, iščašenjem rameno-lopaticnog dijela desne ruke, prijelomom donje i gornje vilice, nagnječenjem trupa, prijelomom šestog i sedmog rebra.

Ozlijeđenog radnika je zatekao T.M. kako leži na betonskoj podlozi, te odmah pozvao veterinarskog tehničara M.D. i veterinara D.K. Zajedno su previli preostali dio ruke i na taj način privremeno zaustavili krvarenje (što je vjerojatno bilo presudno za život radnika). U međuvremenu je stiglo vozilo hitne pomoći i prevezlo ozlijeđenog u zdravstvenu ustanovu, Opću bolnicu u Vinkovcima.

Slika 1. Istrgnuta ruka radnika na kardanskom vratilu

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Iako je temeljem ugovora o radu ozlijeđeni radnik postavljen na poslove «traktorist-ratar», koji su kvalificirani kao poslovi s posebnim uvjetima rada (članak 3., točka 2. Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima, N.N., 5/84.), poslodavac mu nije osigurao ispunjavanje posebnih uvjeta u smislu provedbe stručnog osposobljavanja za rukovatelja traktorom (u sprezi s priključnim strojevima) niti ga je uputio na liječnički pregled sa svrhom utvrđivanja zdravstvenog stanja i psihičkih sposobnosti. Radnik nije bio osposobljen za rad na siguran način. Prilikom nadzora utvrđeno je da poslodavac nije izradio procjenu opasnosti niti je pisanim uputama osigurao provedbu procesa rada u skladu s propisima zaštite na radu. Na radnom stroju nisu bili istaknuti znakovi koji bi upozoravali na moguće opasnosti prilikom rukovanja.

Na pretovarnoj hidrauličnoj prikolici nedostaje zaštita na izlazu glavnog vratila, a što je utvrđeno u predočenom zapisniku koji je sastavilo ovlašteno trgovačko društvo, s naznakom da hidraulična prikolica ne ispunjava osnovna pravila zaštite na radu, te se ne izdaje uvjerenje o njezinoj ispravnosti. Kardansko vratilo koje povezuje traktor i pretovarnu hidrauličnu prikolicu (predviđeno za prijenos okretnog momenta s pogonske jedinice na radnu jedinicu) nije bilo zaštićeno predviđenom zaštitom.

Poslodavac je posebnim aktom imenovao ovlaštenika poslodavca iz zaštite na radu - glavnog tehnologa ratarstva koji je, kao neposredni rukovoditelj ozlijeđenom radniku, trebao nadzirati razinu primjene pravila zaštite na radu, te shodno utvrđenom poduzimati potrebne mjere u svrhu sprečavanja nastanka ozljeda na radu.

Predočeni slučaj prikazuje teška tjelesna oštećenja s trajnim posljedicama za mladog radnika koji je nasreću ostao živ. Međutim, dana 21. ožujka 2007. godine dogodio se sličan slučaj u selu Malinovac, nedaleko Donjeg Miholjca, kada je 53 godišnjem radniku, također, kardansko vratilo otrgnulo ruku u predjelu ramena koji je ubrzo preminuo. Radilo se o istom tipu prikolice u agregatu s traktorom Torpedo.

Slika 2. Primjeri primjene kardanskog vratila sa zaštitom

Iako se prethodna dva primjera odnose na radnike zaposlene u poljoprivrednim zadrugama, nije rijedak slučaj da među individualnim poljoprivrednicima, koji ne podliježu inspekcijским nadzorima, postoji određeni broj ljudi s lakšim ili težim tjelesnim oštećenjima. Obično su to osobe kojima su berač za kukuruz, preša, radni dijelovi kombajna, krunjač, elevator ili neki drugi stroj otrgnuli, nagnječili do posljedične amputacije ili trajno deformirali prste ruke, šaku, ruku ili druge dijelove tijela. Svakako bi bilo interesantno izvršiti temeljitu analizu ovakvih događaja.

POVREDA PROPISA

Poslodavac je počinio sljedeće povrede propisa utvrđene u povodu nastanka teških tjelesnih ozljeda s trajnim posljedicama:

- Odredba članka 18., stavak 1. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 59./96., 94./96., 114./03. i 100./04. – u daljnjem tekstu: Zakon) kojom je regulirano da je poslodavac u obvezi izraditi procjenu opasnosti, a na temelju koje primjenjuje pravila kojima se otklanjaju ili na najmanju moguću mjeru smanjuju opasnosti i štetnosti, a koja je sankcionirana odredbom članka 108., stavak 1., podstavak 2., stavak 2. i 3. Zakona.
- Odredba članka 27., stavak 1. Zakona kojom je regulirano da poslodavac ne smije dopustiti samostalno obavljanje poslova radnicima koji prethodno nisu osposobljeni da ih obavljaju bez ugrožavanja vlastitog života i zdravlja te života i zdravlja drugih radnika, a koja je sankcionirana odredbom članka 108., stavak 1., podstavak 11., stavak 2. i 3. Zakona.
- Odredba članka 43., stavak 2. Zakona kojom je regulirano da je poslodavac dužan osigurati da strojevi i uređaji u svakom trenutku budu u ispravnom stanju, a koja je sankcionirana odredbom članka 109., stavak 1., podstavak 8., stavak 2. i 3. Zakona.

- Odredba članka 72., stavak 1. Zakona kojom je regulirano da je poslodavac dužan izvijestiti inspekciju rada o smrtnoj, težoj ili skupnoj (dva ili više radnika) ozljedi odmah po nastanku događaja, a koja je sankcionirana odredbom članka 109., stavak 1., podstavak 19., stavak 2. i 3. Zakona.
- Odredba članka 271., stavak 1., a u vezi članka 265., stavka 2. Kaznenog zakona (N. N., br. 110/97.) jer kao odgovorna osoba, ovlaštenik poslodavca za poslove zaštite na radu nije postupio prema propisima o pravilima zaštite na radu.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Po završetku inspekcijskog nadzora inspektor rada je na temelju ovlaštenja prema odredbama Zakona o Državnom inspektoratu (N.N., br. 76/99., 96/03., 151/03., 160/04., 174/04., 33/05. i 48/05.) donio rješenje o zabrani rada radniku na mjestu rada, naredio poslodavcu izradu procjene opasnosti, zabranio uporabu sredstva rada s povećanim opasnostima, podnio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravne i odgovorne osobe nadležnom Prekršajnom sudu, te podnio prijavu s prijedlogom za pokretanje krivičnog postupka protiv odgovornih osoba nadležnom Državnom odvjetništvu.

*mr. sc. Pavao Dragičević
Državni inspektorat - P.J. Osijek
Ispostava u Vinkovcima*